

²⁶ non ascendes per gradus ad altare meum / ne reveletur turpitudine tua /

21

¹ haec sunt iudicia quae propones eis /

² si emeris servum hebraeum / sex annis serviet tibi / in septimo egredietur liber gratis / ³ cum quali veste intraverit cum tali exeat / si habens uxorem et uxor egredietur simul / ⁴ sin autem dominus dederit illi uxorem / et peperit filios et filias / mulier et liberi eius erunt domini sui / ipse vero exhibit cum vestitu suo / ⁵ quod si dixerit servus diligo dominum meum et uxorem ac liberos non egrediar liber / ⁶ offeret eum dominus diis / et adplicabitur ad ostium et postes / perforabitque aurem eius subula / et erit ei servus in saeculum /

⁷ si quis vendiderit filiam suam in famulam / non egredietur sicut ancillae exire consuerunt / ⁸ si displicuerit oculis domini sui cui tradita fuerit dimittet eam / populo autem alieno vendendi non habet potesta-

© GAOCSATMΦcr

21,1 proponis A; praepones GA | 2 seruiat C | septimo + autem G | 3 egredietur A; egrediebatur O. | 4 dominus + eius G. | pepererit CATΦc | exiuit GAOΣ | 5 egredietur O | 6 ei om. AΣ; ~ seruus ei G. | 7 consueuerunt AOS cr | 8 fuerat c; fuit CA | habet GO r] habeat Σ; habebit cet.

© MGVT

26 ne] nec T | 21,2 seruiat V | 4 si autem VT | ~ illi dederit G | pepererit M | 5 ~ seruus dixerit T | seruus + ego M | 6 offerat GVT | seruus + usque GT* | 7 egredietur M | exire om. M | ~ consueuerunt exire V | consueuerunt GT | 8 habeat M; habebit GVT

²⁶ »E no puges per scalons a l'altar meu, per ço que no sia ravellada la tua vergonya.»

21 Capítol XX

¹ »Aquests són los juýs que proposarets als fills d'Israel:

² »Si compraràs serf hebreu, VI anys servescha a tu, {41b} e-n lo VII any axirà franch de grat. ³ E ab aytal vestadura com intrerà, ab aytal n'exirà. E si havia muller, sa muller isqua ab ell ensemps. ⁴ E si son senyor darà a ell muller e infantarà fills o filles, la muller e sos infants seran del senyor, e ell exirà per cabal ab son vestit. ⁵ E si dirà lo serf: "Yo am nostre senyor e ma muller e mos fills, e no vull axir franch", ⁶ ofira son senyor a ell devant lo jutge, e acost-se a la porta [*], e puys forat-li la orella ab una lena, e serà a ell serf enpertostemps.

⁷ »E si algú vendrà sa filla e sa serventa, no axirà axí com lo serf ha costum de axir; ⁸ mas si desplerà en los vulls de son senyor al qual serà liurada, jaquesca-la, mas no haja poder de vendra-la a pobla

ⓐ 21,4 per cabal] per batalla. | 5 E si] esi e si.

Ⓝ 21, Tit XX] Veg. 20, Tit nota. | 2 de grat] 'Gratüitament', 'sense paga', en català antic. | 4 per cabal] 'Tot sol', 'solament'. O bé: 'per propietat/patrimoni', és a dir, tenint els seus vestits com a únics béns patrimonials. Veg. Glossari. | 6 ofira] Segons la variant llatina offerat de GVT; veg. també C. | devant lo jutge] El llatí diu diis ('als déus'). La traducció de P-C coincideix amb l'antiga versió aramea o Targum: אֵלֵי דֵּיּוֹשֵׁי דִּיּוֹשֵׁי ('davant dels jutges'). El text hebreu diu: אֵלֵי דֵּיּוֹשֵׁי דֵּיּוֹשֵׁי ('a Déu' o 'als déus'). La versió grega dels LXX: πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ ('al tribunal de Déu'). | lena] Forma variant de alena (veg. E i C). | enpertostemps] 'Per sempre'; veg. Glossari. | 7 e sa serventa] Mala traducció del llatí in famulam ('com a serventa'), o error de còpia. | lo serf] Traducció en P-C del llatí ancillae ('les serventes'). | 8 haja] Pr. de subj., en P-C, segons la variant llatina habeat de Σ i M.

²⁶ »No pugeràs per graus al meu altar, per ço que la tua legesa no sia manifesta-ment vista.»

21 Capítol XXVI

¹ »Aquests són los judicis que-ls pose-ràs:

² »Si compres servent hebreu, VI anys te servirà; al VII any axirà de grat. ³ Ab aytal vestidura n'ischa ab la qual entrà; e si ha muller, la muller axirà ensemps. ⁴ E si nos-tro Senyor li donà muller e li parirà fills e fillas, la fembra e los fills seran de son se-nyor, e ell axirà ab son vestir. ⁵ E {37a} si diu lo servent: "Jo am mon senyor e ma muller e mos infants", no n'axirà franch ⁶ e oferrà'ls son senyor a Déu, e ajustar-l'ha a la porta, e a las posts foredar-li-ha la una orella ab una alena, e serà-li servent per tostemp.

⁷ »Si algú ven sa filla en serventa, axir [no] n'ha axí com las serventas han acostumat axir; ⁸ e si desplau als ulls de son se-nyor a qui serà liurada, lexar-la-ha, mas no haurà poder que la vena a strany poble si la

ⓐ 21,8 si la] sils.

Ⓝ 26 graus] 'Esglaons', en català antic (i dial.). | 21, Tit XXVI] Veg. 15, Tit nota. | 5 axirà] Segons la variant llatina egredietur de O. | 6 oferrà'ls] Traducció del llatí offeret eum ('l'oferrà'). | a Déu] Com en l'original hebreu (veg. P nota). | ajustar-l'ha] 3a pers. del fut. analític del verb ajustar, 'acostar'; veg. Glossari. | 8 haurà] Segons la variant llatina habebit de la majoria de mss., entre els quals c i GVT[OBAU].

²⁶ »No pugs per escalons a l'altar meu, per ço que no sia revelade la tua verguonya.»

21 Capítol XXII

¹ »Aquests són los juýs que proposaràs als fills de Ysrael:

² »Si compraràs serf hebreu, VI anys servesque a tu, e-n lo VII any axirà franch de grat. ³ E ab aytal vestadura com hi entrà e ab aytal n'isque. E si havia muller, sa muller isque ab ell ensemps. ⁴ E si son senyor darà a ell muller e infanterà fills o filles, la muller e sos infans seran del senyor, e ell axirà per cabal ab son vestit. ⁵ E si dirà lo serf: "Yo am nostre senyor e ma muller e mos infants, e no vull axir franch", ⁶ offira son senyor a ell devant lo jutge, e acost-se a le porte [*], e puys forat-{43a} li la orella ab una alena, e serà a ell serf enpertostemps.

⁷ »E si algú vendrà sa filla o sa serventa, no axirà axí com lo serf ha acostumat d'exir; ⁸ mas si desplerà en los ulls de son senyor al qual serà liurade, jaquesqua-la, mas no hage poder de vendre-la a poble

ⓐ 21,1 Aquests] Aquestes.

Ⓝ 21, Tit XXII] Veg. 15, Tit nota. | 7 o sa serventa] Mala traducció del llatí in famulam ('com a serventa'), o error de còpia.

capite et membris singulis obtulerunt / quae omnia super altare cremavit igni / ¹⁴ lotis prius aqua intestinis et pedibus /

¹⁵ et pro peccato populi offerens mactavit hircum / expiatoque altari ¹⁶ fecit holocaustum / ¹⁷ addens in sacrificio libamenta quae pariter offeruntur / et adolens ea super altare / absque caerimoniis holocausti matutini /

¹⁸ immolavit et bovem atque arietem hostias pacificas populi / obtuleruntque ei filii sui sanguinem / quem fudit super altare in circuitu / ¹⁹ adipem autem bovis et caudam arietis / renunculosque cum adipibus suis / et reticulum icoris ²⁰ posuerunt super pectora / cumque cremati essent adipem in altari / ²¹ pectora eorum et armos dextros separavit Aaron elevans coram Domino

© GACΣATMΦ cr

14 ~ aqua prius c. | **17** additis A | libamentis A C | **18** quem] quod G | altare in circuitum ACΣ c; altaris circuitum Λ | **19** adipem AΣΛ c | et¹ + arietis r, ubi dein textus ad vocem caudam dividitur | **20** super altare c.

© MGVT

17 in sacrificium T | sacrificia G | et om. T* | **18** per altaris circuitum G; super altaris circuitum V; super altare circuitum T | **19** renunculos cum T* | cum om. G | **20** in altari] super altare GV

¹⁵ [*] E pres lo cabrit del sacrifici del poble, e degolà'l e sacrificà'l axí com lo primer. ¹⁶ E sacrificà l'holocaust e féu-lo per son dret. ¹⁷ E sacreficà-li presentalla e omplí sa palma d'ela e féu-na perfum sobra la ara estés lo holocaust del matí.

¹⁸ E degollà lo bou e l'ariet en sacrifici pacificabla del poble, e ofariren e portaren a ell sos fills la sanch, la quall escampà sobra l'altar entorn. ¹⁹ E lo sèu dell bou e la coa de l'ariet e los ronyons ab lo sèu e la ratela dell fetge ²⁰ posaren sobra lo pits; e com foren cremades en l'altar lo sèu, ²¹ e los pits de aquells e les cames dretas depertí Aron e alçà-ho devant Déu axí com

ⓐ **18** e ofariren e portaren] E oferirem e portarem. | entorn] entor. | **19** ab lo sèu] ab la seu. Veg. 7,25 E aparat. | **20** posaren] posare. | cremades] aremades. | **21** los] lo.

ⓐ **15** E ... primer.] Veg. E nota. | **16** E ... dret.] La versió, en P-E-C, continua apartant-se del text llatí i seguint l'hebreu: וַיִּקְרַב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּכּוֹשֶׁפֶט (lit.: 'I va oferir l'holocaust, i ho féu segons el dret/ritual'). La traducció del text llatí fóra simplement: Va fer l'holocaust. | **17** E ... matí.] La versió de P-E-C continua traduint fidelment l'original hebreu, que té diferències importants respecte al text llatí. | féu-na perfum] És a dir, «la cremà (com a perfum)»; veg. 1,17 nota. Semblantment en E i C. | estés] És a dir, esters, 'a més de'. | **18** ariet] 'Moltó'; veg. Glossari. | pacificabla] 'Pacífic', 'de pau'. | e ofariren e portaren] Binomi sinòmic que tradueix, en P-E-C, la forma llatina obtuleruntque ('i oferiren', 'i presentaren'), més que la forma hebrea וַיִּנְחֹם ('i presentaren'). El text llatí segueix de prop l'hebreu en aquest verset. | **19** E lo sèu dell bou e la coa de l'ariet] A partir d'aquí, la versió catalana de P-E-C torna a seguir el text llatí i se separa de l'hebreu. | ratela] 'Epíploon', 'oment'; veg. Glossari: retella. | **20** pits] 'Pit'. | **21** e los pits de aquells e les cames] e los pits ... e les cames] 'Tant els pits ... com les cames'. | depertí] 3a pers. del pt. simple del verb departir, 'separar'.

membre oferiren en aquell, e posaren-ho sobre l'altar e cremà-ho ab foch, ¹⁴ levats primerament los budells e los peus ab aygüe.

¹⁵ E oferí-ho per lo peccat del poble. E pres lo cabrit del sacrifici del poble e degollà'l e sacrificà'l axí com lo primer. ¹⁶ E sacrificà lo holocaust e féu-ho per son dret. ¹⁷ E sacrificà la presentalla e omplí sa palma d'ella e féu-na perfum sobre la ara estés lo holocaust del matí.

¹⁸ E degollà lo bou e l'ariet en sacrifici pacificable del poble, e oferiren e aportaren a ell sos fills la sanch, la qual scampanà sobre l'altar entorn. ¹⁹ E lo sèu del bou e la coha de l'ariet e los ronyons ab lo sèu e la ratella del fetge ²⁰ posaren sobre los pits; e com foren cremats en l'altar lo sèu ²¹ ab los pits d'aquells e las cames dretas, depertí Aron e alsà-ho devant Déu axí

ⓐ **14** levats] E leuats. | **16** E sacrificà lo holocaust] sacrifici en olocaust. | **21** d'aquells] daquell.

ⓐ **14** levats] És a dir, llavats, 'rentats'. | **15** E oferí-ho ... lo primer.] Excepte pel que fa al pronom feble ho (veg. la nota següent), la versió catalana de P-E-C segueix fidelment l'original hebreu; la traducció del text llatí fóra: «I oferint pel peccat del poble, va degollar un boc; i havent fet l'expiació de l'altar». | oferí-ho] Si no hi ha un error de transmissió del text, el traductor ha entès malament l'original hebreu (veg. la nota anterior): el pronom feble ho hi sobra, ja que el verb oferí no s'hauria de referir al contingut dels versets anteriors; aquí es comença a parlar de l'ofrena del poble. | **20-21** lo sèu ... dretas] La versió de E no dona el sentit del text original llatí: els pits i les cames dretas no són cremats sinó separats per als sacerdots (veg. 7,35; 10,14).

menbra ofariren aquell, e posaren-lo sobre l'altar e cremà a foch, ¹⁴ llevats primerament los budells ab aygua e los peus.

¹⁵ E ofarí-ho per lo peccat del poble. E pres lo cabrit del sacrifici del poble e deguollà'l e sacrificà'l axí com lo primer. ¹⁶ E sacrificà lo holocaust e féu-lo per son dret. ¹⁷ E sacrificà-li presentalla e omplí sa palma d'ella e féu-na perfum sobra la ara estés lo holocaust del matí.

¹⁸ E deguollà lo bou e l'ariet en sacrifici pacificabla del pobla, e ofariren e aportaren a ell sos fills la sanch, la qual escampà sobra l'altar entorn. ¹⁹ E lo sèu [*] e la coha de l'ariet e los ronyons ab lo sèu e la ratela del fetge ²⁰ posaren sobre los pits; e con foren cremades en l'altar lo sèu, ²¹ e los pits de aquells e les cames dretes departí Aron e alçà-ho devant Déu

ⓐ **17** estés] e estes. Un copista no ha entès que es tractava de la prep. esters (veg. P nota) i ho ha confós amb la 3a pers. del pt. simple de estendre. | **20** cremades] arremades.